

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	PODSTAWY SURDOLOGOPEDII
Kod przedmiotu	L 39
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Pedagogiki
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok III, semestr 5
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	Dr Małgorzata Zaborniak-Sobczak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Małgorzata Zaborniak-Sobczak

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
5	15	30	-	-	-	-	-	-	4

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin - wykład, zaliczenie z oceną - ćwiczenia, zaliczenie bez oceny)

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu Pedagogiki specjalnej, Anatomii, fizjologii i patofizjologii układu nerwowego oraz narządów mowy i słuchu

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	zdobycie przez studentów podstawowych wiadomości z zakresu surdologopedii: wiedzy na temat przyczyn niedosłuchu i głuchoty, zależności rozwoju mowy od czasu, w którym nastąpiła utrata słuchu itp.
C2	nabycie przez studentów umiejętności sporządzania wstępnej diagnozy logopedycznej, współpracy z audiologiem i innymi specjalistami, odczytywania wyników podstawowych badań słuchu;
C3	poznanie przez studentów sposobów i metod pracy z dziećmi z uszkodzeniami słuchu oraz nabycie umiejętności programowania i prowadzenia terapii logopedycznej
C4	nabycie umiejętności posługiwania się polskim alfabetem palcowym;
C5	zapoznanie studentów z placówkami oświatowymi i wychowawczymi, sprawującymi opiekę nad osobami z uszkodzonym słuchem oraz z formami pomocy i wsparcia dla nich i ich rodzin

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych i do efektów ze standardu kształcenia nauczycieli
EK_01	Student/ka zna i rozumie aksjologiczny kontekst terapii logopedycznej i jej podstawowe metody w obszarze wsparcia logopedycznego osób z uszkodzonym słuchem, rozumie znaczenie działań profilaktycznych zaburzeń słuchu; zna metodologię postępowania surdologopedycznego, mechanizm działania, zalety i skutki uboczne podejmowanych zabiegów surdologopedycznych, rozumie zasady funkcjonowania protez słuchu	K_W01
EK_02	Student/ka zna i rozumie znaczenie umiejętności czytania i pisanie w rozwoju komunikacji językowej osób z uszkodzonym słuchem; rozumie rolę języka migowego (PJM/SJM) w komunikacji osób z uszkodzonym słuchem	K_W07 E.1L.W3
EK_03	Student/ka ma wiedzę na temat słuchu, procesów słyszenia i słuchania w aspekcie indywidualnym (biologicznym i psychologicznym) i społecznym; wykazuje znajomość budowy i funkcji narządu słuchu; zna i rozumie ograniczenia dla mowy wynikające z uszkodzeń słuchu o różnym podłożu, ma wiedzę o projektowaniu terapii surdologopedycznej	K_W09
EK_04	Student/ka wstępnie ocenia opóźnienia lub nieprawidłowości w rozwoju słuchu, z wykorzystaniem dostępnych testów diagnostycznych, odczytuje i interpretuje wyniki badań audiologicznych; współpracuje ze specjalistami: otolaryngologami, audiologami, surdopedagogami, psychologami i nauczycielami, w zakresie prowadzonej terapii logopedycznej i wsparcia osoby z uszkodzonym słuchem	K_U01
EK_05	Student/ka rozpoznaje, różnicuje i diagnozuje zaburzenia mowy uwarunkowane uszkodzeniem słuchu, podejmuje działania wspierające i profilaktyczne, odpowiadające potrzebom pacjentów z uszkodzonym słuchem i ich rodzin; potrafi prowadzić dokumentację logopedyczną; planuje proces diagnostyczny oraz terapię logopedyczną z na bieżąco, dla potrzeb zawodowych, poszerzaniem wiedzy; posługuje się różnymi metodami i środkami terapeutycznymi	K_U02

EK_o6	Student/ka analizuje czynności czytania i pisanie oraz nieprawidłowości w przebiegu wskazanych czynności, warunkowane uszkodzeniem słuchu; określa ryzyko niepowodzeń w zakresie opanowania umiejętności szkolnych; interpretuje zjawisko dwujęzyczności w grupie osób niesłyszących, określa konsekwencje dwujęzyczności dla rozwoju słyszących dzieci niesłyszących rodziców, niesłyszących dzieci słyszących rodziców; wykorzystuje podstawy audiofonologii i logorytmiki; stosuje elementy języka migowego (alfabet palcowy) w terapii logopedycznej	K_Uo6 E.1L.U3
EK_o7	Student/ka ma przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań terapeutycznych w środowisku osób z uszkodzonym słuchem; jest gotowy/a do podejmowania wyzwań zawodowych	K_Ko2 E.1L.K2

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Wyjaśnienie podstawowych pojęć: niesłyszenie/głuchota, niedosłyszenie/słabosłyszenie, zaburzenia przetwarzania słuchowego. Przyczyny uszkodzeń (ubytków) słuchu.
Metody badania słuchu i wspomagania słyszenia. Profilaktyka zaburzeń słuchu.
Uwarunkowania rozwoju mowy i języka dzieci z uszkodzonym słuchem – analiza czynników.
Alternatywne sposoby porozumiewania się. System językowo-migowy a polski język migowy. Znaczenie języka migowego w kształtowaniu się tożsamości osób niesłyszących.
Orzecznictwo i szkolnictwo dla uczniów niesłyszących i słabosłyszających. Udział uczniów z uszkodzonym słuchem w szkolnictwie ogólnodostępnym – uwarunkowania.
Polski system wsparcia wczesnorozwojowego dzieci z uszkodzonym słuchem i ich rodzin. Psychologiczne aspekty funkcjonowania osób niesłyszących i słabosłyszających. Pomoc i poradnictwo rodzinne. Znaczenie wczesnej interwencji.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych

Treści merytoryczne
Rozwój poznawczy, w tym mowy i języka, motoryczny dziecka z uszkodzonym narządem słuchu. Wspólne i swoiste cechy rozwoju (podobieństwa i różnice).
Klasyfikacje ubytków słuchu, analiza audiogramów. Protezowanie.
Zaburzenia przetwarzania słuchowego.
Polski alfabet palcowy – ćwiczenia wprowadzające.
Ćwiczenia w terapii słuchu i mowy dzieci z uszkodzonym słuchem: oddechowe, głosowe/fonacyjne, motoryki narządów artykulacyjnych, artykulacyjne.
Ćwiczenia słuchowe, logorytmiczne.
Ćwiczenia słownikowe – budowanie słownika czynnego i biernego dziecka z uszkodzonym słuchem. Ćwiczenia odczytywania z ust.
Nauka czytania i pisanie dzieci i młodzieży z uszkodzonym słuchem.
Środki dydaktyczne w terapii surdologopedycznej.
Słyszące dzieci niesłyszących rodziców (CODA) jako uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – możliwości wsparcia. Dwujęzyczność dzieci z uszkodzonym słuchem i CODA.
Zasady konstruowania programów terapii logopedycznej dla dzieci z uszkodzonym słuchem.
Analiza nagrań video – próby konstruowania scenariuszy terapii.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład:

- metoda podająca
- prezentacja multimedialna

Ćwiczenia:

- praca w grupach
- filmy instruktażowe
- ćwiczenia z programami multimedialnymi,
- ćwiczenia słuchowe i kinestetyczne,
- analiza nagrań,
- dyskusja

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw.)
EK_01	Test egzaminacyjny Obserwacja ciągła w czasie ćwiczeń	w ćw.
EK_02	Test egzaminacyjny Ocena bieżąca w czasie wykonywania zadań, ocena głosów w dyskusji, prezentacji, krótkich wystąpień	w ćw.
EK_03	Test egzaminacyjny Ocena bieżąca w czasie ćwiczeń, obserwacja studentów w czasie zajęć, ocena głosów w dyskusji	w ćw.
EK_04	Ocena bieżąca w czasie ćwiczeń, obserwacja studentów w czasie zajęć, ocena głosów w dyskusji	ćw.
EK_05	Ocena ćwiczeń i projektów przygotowywanych w trakcie zajęć i w ramach samokształcenia	ćw.
EK_06	Obserwacja ciągła w czasie zajęć	ćw.
EK_07	Obserwacja ciągła w czasie zajęć	ćw.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Egzamin

Egzamin pisemny (test) oceniany w skali: bdb, +db, db, +dst, dst, ndst

Na ocenę:

bardzo dobrą – 100%-91% poprawnych odpowiedzi,
 plus dobrą – 85%- 90% poprawnych odpowiedzi,
 dobrą – 75%-84% poprawnych odpowiedzi,
 plus dostateczną – 70-74% poprawnych odpowiedzi,
 dostateczną – 60-69% poprawnych odpowiedzi,
 niedostateczną – poniżej 60% poprawnych odpowiedzi

Ćwiczenia:

Zaliczenie z oceną, ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych, które student otrzymuje za:

- Zadania wykonywane w domu (waga 1)
- Zadania wykonywane na zajęciach (waga 1)
- Aktywny udział w zajęciach – jedna ocena za cały semestr (waga 2)
- Opracowanie planu terapii z jednym scenariuszem zajęć i wykonanymi do zajęć pomocami dydaktycznymi (waga 3)

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	45 (15W+30Ć)
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, dyżurach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do zajęć, • przygotowanie do egzaminu, • inne (ćwiczenia indywidualne z programami multimedialnymi) • studiowanie literatury przedmiotu • opracowanie planu terapii z jednym scenariuszem zajęć i wykonanymi do zajęć pomocami dydaktycznymi 	55
SUMA GODZIN	105
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	<i>nie dotyczy</i>
zasady i formy odbywania praktyk	<i>nie dotyczy</i>

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czyż A., Plutecka K., 2018, <i>Zarys audiofonologii edukacyjnej</i>, Kraków. • Krakowiak K., 2012, <i>Dar języka. Podręcznik metodyki wychowania językowego dzieci i młodzieży z uszkodzeniami narządu słuchu</i>, Lublin. • Muzyka E. (red nauk), <i>Surdologopedia. Teoria i praktyka</i>, 2015, Gdańsk (wybrane rozdziały) • Zaborniak-Sobczak M., Bieńkowska K.I., Grot-Mrozicka M., 2021, <i>Wsparcie wczesnorozwojowe dzieci z uszkodzeniem słuchu i ich rodzin</i>, [w:] <i>Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci. Konteksty teoretyczne i praktyczne rozwiązania</i>, red. Plutecka K., Czyż A., Kraków.
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bieńkowska K., (red.) 2012, <i>Od melodii do piosenki. Wykorzystanie elementów kultury i przyrody w podnoszeniu poziomu umiejętności słuchowych i komunikacyjnych dzieci niesłyszących</i>, Krosno-Przeszów.

- Bieńkowska K., 2011, *Słucham, mówię, jestem... Program 60 kroków do oceny i terapii dziecka z wadą słuchu*, Krosno.
- Bieńkowska K.I., Zaborniak-Sobczak M., Senderski A., Jurczak P., *Terapia centralnych zaburzeń przetwarzania słuchowego - przegląd metod i narzędzi w kontekście wsparcia edukacyjnego uczniów*, Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej, 2019, nr 36, s. 103-124.
- Bouvet D., *Mowa dziecka. Wychowanie dwujęzyczne dziecka niesłyszącego*, przekł. R. Gałkowski, Warszawa.
- Cieszyńska J., 2000, *Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego. Droga nabywania systemu językowego przez dzieci niesłyszące w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym*, Kraków.
- Csanyi Y., 1994, *Słuchowo-werbalne wychowanie dzieci z uszkodzonym narządem słuchu. Model węgierski*, przekł. B. Szymańska, Warszawa.
- Gałkowski T., Szelaż E., Jastrzębowska G. (red), 2005, *Komunikacja językowa osób z uszkodzonym narządem słuchu*, [w:] *Podstawy neurologopedii*, Opole.
- Grabias S., 1994, *Język w nauczaniu niesłyszących. Zasady programowania systemu komunikacyjnego*, [w:] *Głuchota a język*, red. S. Grabias, seria: *Komunikacja językowa i jej zaburzenia*, t. 7, Lublin.
- Gunia G., 2006, *Terapia logopedyczna dzieci z zaburzeniami słuchu i mowy. Wybrane problemy teorii praktyki surdologopedycznej*, Kraków.
- Perier O., 1992, *Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu*, Warszawa.
- Prillwitz S., 1996, *Język, komunikacja i zdolności poznawcze niesłyszących*, przekł. T. Duliński, Warszawa.
- Zaborniak-Sobczak M., *Language Development and Special Educational Needs of Hearing Children of Deaf Parents*, *New Educational Review*, 202, vol. 64, no. 2, s. 247-258.
- Zaborniak-Sobczak M., *Wsparcie społeczne w rozwijaniu komunikacji językowej słyszących dzieci w narracjach niesłyszących rodziców*, *Człowiek - Niepełnosprawność - Społeczeństwo*, 2020, vol. 49, nr 3, s. 79-93.
- Zaborniak-Sobczak M., Wygoda J., Strzecha J., 2005, *Słownik matematyczny języka migowego*, Rzeszów.
- Zaborniak-Sobczak M., Bieńkowska K.I., Grot-Mrozicka M., Mazurewicz-Rzepka M., *Udział lekarza specjalisty w procedurze orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niesłyszanie / słabosłyszanie*, *Polish Otorhinolaryngology Review*, 2019, vol. 8, nr 1, S. 7-15.
- Zaborniak-Sobczak Małgorzata, *Deaf Parents' Communication with Their Hearing Children (Everyday Problems)*, *Konteksty Pedagogiczne*, 2020, T. 1, nr 14, s. 103-123.
- Zaborniak-Sobczak Małgorzata, Perenc Lidia, *Wiedza językowa słyszących dzieci niesłyszących rodziców : studium przypadku*, *Logopedia*, 2017 : t. 46, s. 337-353.

Materiały multimedialne:

- Lekcje (4 części) polskiego alfabetu palcowego – opracowanie i nagranie filmów Małgorzata Zaborniak-Sobczak

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej